

Muistio

VN/8088/2019

19.3.2020

Parlamentaarisen vaalityöryhmän kokous 1/2020

Aika 12.3. klo 12.30–14.00

Paikka Oikeusministeriö (OM), Eteläesplanadi 10, nh. Oikeus

Läsnäolijat

Jäsenet

Puoluesihteeri Riikka Pirkkalainen, Keskusta, kokouksen pj
Puoluesihteeri Antton Rönholm, SDP, työryhmän pj
Puoluesihteeri Simo Grönroos, Perussuomalaiset
Puoluesihteeri Kristiina Kokko, Kokoomus
Puoluesihteeri Veli Liikanen, Vihreät
Puoluesihteeri Fredrik Guseff, RKP
Puoluesihteeri Asmo Maanselkä, Kristillisdemokraatit
Mikael Jungner, Liike Nyt

Pysyvät asiantuntijat

Ministeri Lauri Tarasti
Professori Kimmo Grönlund, Vaalitutkimuskonsortio
Professori Elina Kestilä-Kekkonen, Vaalitutkimuskonsortio
Johtava lainsäädäntöasiantuntija Kaj von Hertzen, VTV
Neuvotteleva virkamies Heini Huotarinen, oikeusministeriö
Vaalijohtaja Arto Jääskeläinen, oikeusministeriö

Sihteerit

Erytisasiantuntija Laura Nurminen, oikeusministeriö
Hallitussihteeri Anna Saarela, oikeusministeriö

1 Kokouksen avaus, läsnäolijoiden toteaminen ja esittäytyminen

Työryhmän puheenjohtaja Antton Rönholm on ollut estynyt toimimaan puheenjohtajana kokouksen puheenjohtajana toimi Riikka Pirkkalainen. Kokouksen puheenjohtaja avasi kokouksen. Läsnäolijat esittäytyivät. Etäyhteyden välityksellä

Postiosoite

Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite

Besöksadress

Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin

Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi

Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet

E-post, internet

oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

kokoukseen osallistuivat Antton Rönholm, Mikael Jungner, Kimmo Grönlund ja Elina Kestilä-Kekkonen.

Sihteeristö totesi, että oikeusministeriöön on saapunut perussuomalaisilta ilmoitus, jonka mukaan puoluesihteeriksi Simo Grönroos tulee työryhmän jäseneksi kansanedustaja Jani Mäkelän tilalle. Jäsenvaihdos on valmisteilla oikeusministeriössä.

2 Esityslistan hyväksyminen

Kokouksen esityslista hyväksyttiin muutoksitta.

3 Työryhmän tehtävänannon läpikäynti ja ehdotukset muiksi käsiteltäviksi teemoiksi

Sihteeristö esitteli työryhmän asettamispäätöksen liitteenä olevan muistion, johon on listattu työryhmän tehtävät.

Aettamispäätöksen liitteessä mainittujen tehtävien lisäksi käytiin keskustelua muista mahdollisista käsiteltävistä teemoista. Lauri Tarasti nosti esiin oikeusministeriössä valmistellun luonnoksen hallituksen esitykseksi puoluelain muuttamisesta, joka on parhaillaan 27.3. päättyvällä lausuntokierroksella. Puolueen perustamiseen tarvittavien kannattajakorttien keräämisen ja puolueen sähköisen rekisteröintihakemuksen mahdollistavan verkkopalvelun ja siihen liittyvien lakimuutosten toteuttaminen oli osa demokraatiopoliittista toimenpideohjelmaa 2017–2019, ja puoluelain muutoksen valmistelu aloitettiin edellisen hallituskauden aikana. Tarasti esitti, että työryhmä ottaisi esitysluonnoksen käsittelyyn erityisesti puolueen rekisteröinnin tueksi vaadittavien kannattajakorttien lukumäärän osalta ja keskustelisi samalla myös suunnitelmista laajentaa sähköinen menettely valitsijajyhdistysten perustamiseen. Työryhmä päätti ottaa esitysluonnoksen käsiteltäväksi seuraavassa kokouksessaan. Esitysluonnoksen lausuntokierroksen määräaika päätettiin esittää pidennettäväksi huhtikuun loppuun saakka.

Työryhmä totesi, että käsiteltäessä vaalijärjestelmän kehittämistä ja suhteellisuuden parantamista tulee tarkastella laaja-alaisesti esimerkiksi erilaisia laskentamalleja ja tasauspaikkajärjestelmiä.

Simo Grönroos nosti esiin vaalikoneiden roolin sekä kysymyksen siitä, mikä vaikutus vaalikoneilla on äänestäjien valintoihin. Mikael Jungner esitti, että työryhmä käsitelisi kansainvälisiä esimerkkejä mikrotargetoinnista ja algoritmien käyttämisestä vaalivaikuttamisen välineenä. Kristiina Kokko ehdotti, että työryhmä ottaisi

tarkasteltavaksi myös ns. uuden julkisen tilan (esim. kauppakeskukset) roolin poliittisen keskustelun ja vaalikampanjoinnin näkökulmasta. Sovittiin, että teemoja voidaan käsitellä erityisesti suhteessa äänestysaktiivisuuteen. Elina Kestilä-Kekkonen toi esiin, että äänestysaktiivisuudesta käytävissä keskustelussa tulee erityisesti kiinnittää huomiota osallistumisen näkökulmasta kaikkein heikommassa asemassa oleviin väestöryhmiin sekä huomioida poliittisen osallistumisen eriytyminen ja tästä johtuvat vinoumat demokraattisessa osallistumisessa.

Asmo Maanselkä nosti esiin varakansanedustajien roolin ja siihen liittyen poliitikkojen toimintaedellytysten parantamisen. Todettiin, että työsuunnitelmaa voidaan täydentää tältä osin.

Käytiin keskustelua siitä, miten työsuunnitelmassa tulisi varautua työryhmän työskentelyn aikana esiin nouseviin kysymyksiin. Todettiin, että työsuunnitelmaa voidaan päivittää, ja erityisesti kunkin teeman käsittelyyn varattujen kokousten määrä täsmentyy työskentelyn edetessä.

Työryhmä keskusteli tehtäviinsä kuuluvasta, hallitusohjelmasta peräisin olevasta kirjauksesta, jonka mukaan työryhmän tulee uudistaa ehdokkaiden asettamista vaaleissa koskevia määräyksiä mahdollistamaan nykyistä monipuolisemmin erilaiset demokraattiset päätöksentekotavat siten kuin puolueen säännöissä tarkemmin määrätään. Todettiin, että on tarpeen käydä perusteellisesti läpi voimassa oleva sääntely jäsenäänestyksen järjestämisestä eduskuntavaalien ehdokasasettelussa sekä sen taustat ja mahdollinen liikkumavara. Jäsenet totesivat, että tällä hetkellä eduskuntavaalien ehdokasasettelussa paikallisjärjestöillä on iso rooli, jota olisi syytä pohtia. Samoin toivottiin keskustelua mahdollisuuksista yksinkertaistaa eduskuntavaalien ehdokasasettelua koskevaa sääntelyä, joka on yksityiskohtaisempaa kuin muita vaaleja koskeva vastaava sääntely.

Keskustelussa nousi esiin myös kehittämistoiveita sähköiseen lausuntopalvelu.fi-palveluun, jonka kautta kaikki oikeusministeriön lausuntopyyntöt lähetetään. Lauri Tarasti esitti toiveen, että lausuntopyyntöstä näkyisi vastuuhenkilöiden lisäksi nykyistä selvemmin, kuka sen on hyväksynyt. Kimmo Grönlund toi esiin, että lausuntopyyntön vastaanottajalle ei välttämättä tule selväksi, miltä taholta lausuntoa on pyydetty. Sihteeristö lupasi välittää kehittämisideat eteenpäin lausuntopalvelun kehittämisestä vastaaville virkamiehille.

4 Keskustelu työsuunnitelmaluonnoksesta, tiedontarpeet ja toiveet kuultavista asiantuntijoista ja suunnitelman hyväksyminen

Kaj von Hertzen kertoi, että VTV:llä on esittää tarkempia toiveita työryhmän käsiteltävänä oleviin vaali- ja puoluerahoituksen valvontaan liittyviin kysymyksiin. Todettiin, että VTV voi tarvittaessa esittää tarkempia vaali- ja puoluerahoituksen valvontaan liittyviä kysymyksiä työryhmän käsiteltäväksi vielä siinä vaiheessa, kun työryhmä siirtyy käsittelemään vaali- ja puoluerahoitusta koskevaa asiakokonaisuutta.

Veli Liikanen nosti esiin, että vaalijärjestelmän kehittämistä koskevan keskustelun pohjaksi olisi tärkeää saada Tilastokeskuksen väestöennusteisiin perustuvia skenaarioita esimerkiksi vaalituloksista ja piilevien äänikynnysten kehityksestä.

Kuultavista asiantuntijoista nostettiin esiin vaalijärjestelmän kehittämisen osalta perustuslakivaliokunnan käyttämät asiantuntijat. Yleisesti todettiin, että mielellään kuullaan asiantuntijoita laajasti.

Työryhmä hyväksyi työsuunnitelman tässä ja edellisessä asiakohdassa esitetyin täydennyksin ja muutoksin. Lisäksi todettiin, että muiden kuin asettamispäätöksen liitteessä mainittujen teemojen käsittelyyn tarvittaneen enemmän kuin yksi kokous.

5 Käytännöt varaedustajien ja viestinnän osalta

Todettiin, että työryhmän varapuheenjohtajana toimii tarvittaessa Riikka Pirkkalainen toiseksi suurimman hallituspuolueen edustajana. Työryhmässä ei ole nimettyjä varaedustajia, mutta sovittiin, että jäsenet voivat tarvittaessa pyytää toisen henkilön osallistumaan kokoukseen sijastaan.

Työryhmä ei kokenut tarpeelliseksi ottaa käyttöön sähköistä työtilaa. Sovittiin, että asiakirjat toimitetaan sähköpostitse mahdollisuuksien mukaan viisi ja viimeistään kolme arkipäivää ennen kokousta.

6 Seuraavien kokousten ajankohdat

Sovittiin, että sihteeristö lähettää seuraavan kokouksen ajankohdan sopimiseksi Doodle-kyselyyn.

7 Muut asiat

Ei muita asioita.

8 Kokouksen päättäminen

Kokouksen puheenjohtaja päätti kokouksen.